

mit Heupferdchen- und Heuschrecken-Arten (Locustidae, Acrididae), mit mehreren Maikäfer-Arten (Melolonthidae), mit Rosenkäfern (Cetonidae) mit mehreren Arten von Blattkäfern (Chrysomelidae) und mit Gelbrand-Schwimmkäfern (Dyticidae) vermehrt. Dem gegenüber hat sich mit dem Monate Mai verglichen die Anzahl der Maulwurfsgrille (Gryllotalpa), der Drahtwürmer (Elateridae), und der Saateulen-Raupen aus den schon oben erörterten Ursachen ganz bedeutend verringert. Der an Nutzpflanzen verübte Schaden beschränkt sich in diesem Monat nur mehr auf kalte Regentage, wenn also das Wetter für den Insektenfang ungünstig ist. Alles in Allem genommen ist der im Juni durch das Insektenvertilgen geleistete Nutzen der Saatkrähe in hohem Masse grösser, als der nur gelegentliche an Nutzpflanzen verursachte Schaden. Wo das gegenseitige Verhältniss des Nutzens und Schadens ein schlechteres ist, dort ist dies ein untrügliches Zeichen dessen, dass sich die Saatkrähe im Stadium der Übervermehrung befindet! Die Untersuchung der Juni-Nahrung ergibt uns auf Grund des bisher gesagten eine geeignete Handhabe zur Bestimmung des optimalen Saatkrähen-Bestandes, zugleich auch zur Lösung der Krähenfrage.

Vadászat és madárvédelem.

Irtá: SZOMJAS GUSZTÁV.

Fogy a madár. Aki vizsgálja a madarak életét és szeretettel gondozza a ritkaságokat és hasznos állatokat, sajnálkozással állapítja meg, hogy materiális korunk érzéketlenül megy el ezen jelenségek mellett s természeti kincseink rohamosan fogynak.

Pusztul az erdő, mocsár, vele az állat és a madár. Mintha az emberiség csak a mának lenne teremtve, rombol és pocsékol, nincs tekintettel az utódokra, nincs tekintettel a természet bölcs harmoniájára és szépségeire.

Mindenben csak az anyagiasság és pillanatnyi gyönyör hajszolása a vezető motívum, eredmény a lelki sivárság.

Egy divathóbort vagy egy inyenc falat egész madárfajokat pusztít ki. Egy odadobott, — félreértésen alapuló — jelszó, egyik-másik madár károságát illetőleg, gyökeresen irt ki sokszor hasznos fajokat. A mezőgazdaság helyzete pedig napról-napra súlyosbodik s ezt még tetézi a rovarok és rágcsálók szaporodása.

Jelszóvá lett a káros férgek irtása méreggel, mintha bizony ezzel a módszerrel gátat lehetne vetni a káros állatok inváziójának.

Háttérbe szorul a biológiai védekezés, s a gazdasági pénztárt elviselhetetlenül terheli a mérges anyagok megvásárlása és alkalmazása.

Ha egy számítást csinálnánk és az egyes káros állati és növényi elősködők pusztítására javasolt szerek alkalmazását mind foganatosítanánk, elképesztő összeg terhelné a gazdaságokat, és felemésztené a gazdaságok összes brutto jövedelmét. Pedig ha a természet bölcs rendjét figyeljük, ha a kártevők és ellenségeik munkáját kellő figyelemre méltatjuk, reájönnék, hogy a természet önmaga segít sok esetben a bajokon, az ember kötelessége ennek munkáját elősegíteni, nem pedig botorul megzavarni.

Amerika ezen a téren vezet. Ott a biológiai védekezést mindenek fölé helyezik, csak ahol eredmény nincs, ott jön a kémiai és phisikai beavatkozás. Ez a törekvés a művelt nyugaton is észlelhető, különösen Németországban és Svájcban.

Nálunk fokozott mértékben jelentkeznek évről-évre a nagy inváziók, a hörsög, a pocok, a sáska, drótféreg, mocsospajor, futrinka, legyek, molyok, répabogarak, cserebogár, hernyó, kártételei. Maholnap tehetetlenek leszünk ezekkel szemben.

Amilyen arányban fogy a madár, úgy ismétlődnek és hatásukban türethetlenebbek lesznek ezek a folyton megismétlődő károk.

Panaszkodunk, hogy 40 milliót dobunk ki évente a külföldnek gyümölcsért, mert képtelenek vagyunk ép gyümölcsöt előállítani, de nem vesszük észre, hogy odvas fáink megfogyatkozván, eltűntek a kedves cinke, csuszka-rajok, a harkályok s mi nem sietünk oduk kihelyezésével a természet segítségére.

Nyugati utam alkalmával Németországban mindenütt ott láttam a benépesedett seregély és más odukat s vérévé vált a gazdának, hogy a hasznos madarakat a saját javáért óvja és gondozza. Nálunk a meglévő keveset is pusztítja a fészekrablók serege, a gummi-puska és flóbert.

Hasznos vándormadarainkat a déli népek irtják milliószámra, mi pedig a nálunk telelőket éhen hagyjuk pusztulni. Pedig a természetben semmi sem felesleges. Még a kiállhatatlan, sok kárt okozó veréb had is olyan pusztítást végez a rovarokban, amit emberi erővel elvégezni lehetetlen. Nem is szólok a vetési varjuról, amelynek megfogyatkozásával lépést tart a mezőgazdaság legkérlethetlenebb ellenségeinek, különösen a sáskának, futrinkának, drótféregnek, kukorica molyának, cserebogárnak stb. mérhetetlen elszaporodása, s eredményezi azt, hogy a hatóság kénytelen elrendelni a gazdasági cselédek nyári tüzelőül szolgáló kukorica-szárnak május 10-én való elégetését.

A vércék, baglyok, ölyvek irtásával szaporodik és már-már veszedelembé kerget a hörsögök, pocok, ürgék, egerek megismétlődő kártétele.

Panaszkodnak a vadászok, hogy a strychnines buzától pusztul a

fogoly, fácán. Mit tegyen a szegény földmives, ha a pocokjárás ellen nincs aki megvédje termését? Ha a vadászok csupa kedvtelésből kiirtják a vércsét, baglyot és egerésző ölyvet! Ezért fordul a gazda a méreghez. A vadászat feladata sem lehet más, mint a mezőgazdaság érdekének szem előtt tartásával való együttműködés.

A mezőgazda kénytelen törvény szerint átengedni területét bérbe a vadásznak, a vadász nem lehet kártevője a gazdának. Am gondozza és etesse nemes vadjait, irtsa azok ellenségét, a karvalyt, héjját, szarkát és szürkevarjút, a rókát és vadmacskát, görényt és nyestet, de legyen védője minden hasznos állatnak, amely sem mint vadászati trophea, sem mint elfogyasztható peccsenye figyelembe nem vehető.

A törvény szigorával kellene büntetni azokat, akik a mezőgazdának kárt okoznak.

Ha a vadászlapokat olvassuk, szinte megdöbbenünk a tudatlanságon, hogy egyik-másik „író“ micsoda rémes meséket tálal fel. Láttam ezekben a lapokban tudósítást, hogy a kékvércse a foglyot levágta. A másik a gólyát itéli halálra, a harmadik, mert a vércse egy élhetetlen fácán csibét elfogott, vagy egy eléhezett foglyot az egerésző ölyv leütött: a vércsét és ölyvet irtja kiméletlenül s buzdítja ez irányban vele hasonló tudásfokon álló puskás társait.

Itt jöjjön azután a tudomány, első sorban a Madártani Intézet a maga súlyával segítségül és minden felkészültségével és tekintélyével legyen segítségére a földmívelési kormánynak és hasson oda, hogy ezen hasznos állatok védelmét kieszközölje és állítsa össze a hasznos és káros állatok kataszterét s eszközölje ki, hogy a törvény teljes szigorával büntesse a kártevőket. Aki vadászfegyvert vesz kezébe, attól joggal elvárhatjuk, hogy legalább ismerje meg az állatokat és ne okozzon kárt.

A természeti ritkaságok védelme is fontos, ma már elérkezett az utolsó óra. A kócsag, tuzok, bakesó, gyurgyalag, jégmadár, sasok, keselyük hazánkban végnapjaikat élik; maholnap a gólya, feketególya is erre a sorsra jut. Kövessünk el mindent, hogy ezek az utókornak megmenthetők legyenek, de kiméletet érdemelnek a ritka vendégek is, amelyek otthon nagy megbecsülésnek örvendenek. Ilyenek a sáskamadár, a darvak, pólingok stb.

A madártani intézet keresse a kapcsolatot a gazdákkal és teljes sullyal feküdjön reá a madarak hasznosságát illetőleg a kutatásokra s igyekezzen meggyőzéssel a hasznos állatoknak, a madárvédelemnek mentől több barátot szerezni.

Zürichben láttam, hogy a legnépesebb park a tó partján hemzseg az énekes madaraktól. Láttam, amint egy madárbarát tenyerén élelemmel, füttyszóval ismerős pintyét előhívta és az tenyerére szállt s ott fogyaszta a neki kedves csemegét. Mikor jutunk mi a természetszeretet ilyen fokára?

A lelki nemesség a mások bajával való foglalkozásban nyilvánul meg a legfenségesebb formájában, a lelki nemesség tetőfokát a természet szeretetében s a növények és állatok gondozásában éri el.

Neveljük gyermekeinket erre s amely gyermek szivét ez irányban kinemesítettük, ez a társadalomban is az emberiség jóltevője lesz. Ez hiányzik ma. Gyűlölködés, irigység uralkodik a népek között. Szeretet, jöjjön el a te országod.

Jagd und Vogelschutz.

VON: GUSTAV SZOMJAS.

Wer das Leben der Vögel kennt und Seltenheiten, sowie nützliche Tiere mit Liebe pflegt, muss mit Bedauern feststellen, dass unsere materialistische Zeit an diesen Erscheinungen gefühllos vorübergeht, und dass unsere Naturschätze rapid abnehmen.

Wälder, Sümpfe verschwinden, mit ihnen Tiere und Vögel. Die Menschheit verwüstet und verschwendet sie, als ob sie nur für die Gegenwart erschaffen wären und nimmt keine Rücksicht, weder auf die weise Harmonie und Schönheit der Natur noch auf die Nachwelt. Die wirtschaftliche Lage wird von Tag zu Tag schwieriger, und mit der Verminderung der Vögel wächst die Zahl der schädlichen Insekten.

Vernichtung der schädlichen Insekten durch Gift: das ist die Losung. Die Abwehr auf biologischer Grundlage ist in den Hintergrund gedrängt, dagegen ist das wirtschaftliche Budget durch Anschaffung der Giftstoffe stark belastet.

Würde man eine Berechnung machen und die zur Vertilgung der tierischen und pflanzlichen Schädlinge vorgeschlagenen Mittel anwenden, so würde eine riesenhafte Summe die Landwirtschaft belasten und deren ganzen Brutto-Gewinn verzehren. Würden wir jedoch die weise Ordnung der Natur beachten und die Arbeit der Schädlinge und deren Feinde entsprechend würdigen, dann würden wir einsehen, dass die Natur oft selbst ausgleichend einwirkt; Pflicht des Menschen ist es, die Natur in ihrer Arbeit zu unterstützen, nicht aber töricht zu hindern.

Amerika ist auf diesen Gebiete führend. Dort wird die biologische Abwehr über alles andere gesetzt, und nur dort, wo kein Erfolg zu verzeichnen ist, kommen chemische und physikalische Eingriffe zur Anwendung. Diese Bestrebungen sind auch im gebildeten Westen zu bemerken, besonders in Deutschland und in der Schweiz.

Bei uns treten Jahr für Jahr in gesteigertem Masse die grossen Invasionen auf, Schäden durch Hamster, Mäuse, Heuschrecken, Drahtwürmer, Fliegen, Motten, Maikäfer, Raupen etc. Heute-morgen werden wir diesen gegenüber ohnmächtig sein.

In demselben Masse, wie unsere Vogelwelt zurückgeht, erhöhen sich die besonders im Obstbau zu bemerkenden Schäden. Die hohlen Bäume verschwinden, zugleich aber auch die Scharen der Meisen, Kleiber und Spechte.

In Deutschland sah ich überall Nisthöhlen für Stare und andere Vögel, und es ist dem deutschen Landwirt zur zweiten Natur geworden, die nützlichen Vögel zu seinem eigenen Vorteil zu pflegen. Bei uns werden auch die wenigen Vögel durch Nestplünderer und Flobert dezimiert.

Nichts in der Natur ist überflüssig. Selbst der unausstehliche, zweifellos schädliche Sperling richtet unter den Insekten derartige Verwüstungen an, dass menschliche Mittel dazu unmöglich ausreichen würden. Gar nicht zu reden von der Saatkrähe, deren Vernichtung die grenzenlose Vermehrung der gefährlichsten landwirtschaftlichen Schädlinge zur Folge hat.

Infolge Vernichtung der Falken, Eulen und Bussarde vermehrt sich das Heer der Hamster, Feldmäuse, Ziesel u. s. w.

Die Jäger klagen, dass durch die mit Strychnin vergifteten Getreidekörner die Rebhuhn und Fasanenbestände gelichtet werden. Wie aber soll sich der Landwirt gegen das Heer der Feldmäuse wehren, die seine Ernte bedrohen? Wenn die Jäger aus lauter Passion die Falken, Eulen und Mäusebussarde niederknallen! Deshalb greift der Landwirt zum Gift. Die Aufgabe der Jagd kann keine andere sein, als mit der Landwirtschaft Hand in Hand zusammen zu arbeiten, stets die Interessen der Landwirtschaft im Auge haltend.

Der Landwirt ist gesetzlich gezwungen, sein Gebiet dem Jäger in Pacht zu geben; diesem aber darf der Landwirt keinen Schaden zufügen. Mag der Jäger immer sein edles Wild pflegen und hegen und dessen Feinde (Sperber, Habicht, Elster, Nebelkrähe, Fuchs und Wildkatze, Iltis und Wiesel) vernichten, — den nützlichen Tieren, die weder als Trophäe noch zu Küchenzwecken zu gebrauchen sind, lasse er vollen Schutz angedeihen.

Das Gesetz müsste mit aller Strenge diejenigen bestrafen, die der Landwirtschaft Schaden zufügen.

Auch der Schutz der Naturdenkmäler ist wichtig, die letzte Stunde hat bereits geschlagen. Edelreiher, Trappe, Nachtreiher, Bienenfresser, Eisvogel, Adler, Geier sind dem Untergang geweiht. Schützen wir aber auch seltene Gäste, die sich in ihrer Heimat grosser Beliebtheit erfreuen, wie Rosenstar, Kranich, Brachvogel etc.

Seelenadel äussert sich in seiner glänzendsten Form in der Anteilnahme an dem Geschehe Anderer, seinen Höhepunkt erreicht er in der Liebe zur Natur, im Schutze der Pflanzen und Tiere.

Erziehen wir unsere Kinder in diesem Sinne, denn solche Kinder werden einmal Wohltäter der Menschheit und der menschlichen Gesellschaft sein. Gerade dies fehlt heute noch. Hass, Neid herrscht zwischen den Völkern. Liebe, Dein Reich komme!